

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

QARSHI MUHANDISLIK – IQTISODIYOT INSTITUTI

QarMII rektori

O.Sh. Bazarov

2021 yil

**“Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash
logistikasi”**

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000	– Qishloq va suv xo'jaligi
Ta'lim sohasi:	410000	–Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	5410500	– Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi bakalavr yo'nalishi negizida
Ta'lim mutaxassisligi:	5A410501	– Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi (dala ekinlari mahsulotlari)

Q A R S H I – 2021 y.

Fan dasturi "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi" kafedrasining 2021 yil "3" noyabr dagi "7" - son yig'ilishida, Magistratura bo'limi Uslubiy Komissiyasi yig'ilishida (Bayon № 6, "4" 11 2021 y.) va institut Uslubiy Kengashida (Bayon № 4, "17" 11 2021 y.) muhokama etilgan va o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya qilingan.

Tuzuvchi: *Ishmuxamedova R.Ch.* - "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi" kafedrasida dotsenti, q.x.f.f.d.

Taqrizchilar:

1. *3.A. Hōpazumov* - "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi" kafedrasida dotsenti, q.x.f.n.
2. *A. Axmedov* - "Oziq-ovqat mahsulotlari texnologiyasi" kafedrasida professori, t.f.d.

Fan (modul) kodi QXMSDM1323	O'quv yili 2021-2022	Semestr 4	ECTS krediti 6
Fan (modul) turi Tanlov fani	Ta'lim tili o'zbek		Haftalik dars soati 6
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi	90	136	226

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga ishlab chiqarish va iste'mol jarayonida yuz beradigan o'zgarishlarni moddiy, moliyaviy va axborot tizimlarida oqim jarayonlarini boshqarishni takomillashtirishni, qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish bolan bog'liq bo'lgan barcha infiratuizilmalar faoliyatini muvofiqlashtirilgan holda boshqarishni, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi jarayonini optimallashtirish yo'llarini ishlab chiqish va amalga oshirish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakillantirishdan iborat.

Fanni vazifalari – qishloq xojaligi ishlab chiqarishni optimallashtirish konsepsiyasining nazariy asoslari, qishloq xo'jaligi korxonalarining logistik tizimini shakillantirish yo'llarini, turli mulkchilik shakillari sharoitida qishloq xo'jaligi korxonalarini biznes strategiyasini ishlab chiqishni, tashishini ta'minlashni, saqlashni, qayta ishlashni, qadoqlash va realizatsiya qilishlarini, moddiy moliyaviy va axborot resurslar oqimini tahlil qilish masalalari va tadqiqot etishni o'rganish vazifalarni bajaradi.

II. Asosiy nazariy qism (maruza mashg'ulotlari)

1-mavzu. “Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi” fanining predmeti, vazifalari, asosiy tamoyillari va tushunchalari

Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi fanining predmeti va obekti. Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi fanining maqsadi va vazifalari. Logistika asosiy tamoyillari to'g'risida tushunchalar. Moddiy oqimlar tushunchasi. Logistik tizim va logistik zanjir to'g'risida tushuncha. Agrosanoat majmuida logistik tizim. Qishloq xo'jalik korxonalarining logistik tizimini shakllantirish asoslari.

2-mavzu. Logistika konsepsiyasi

Logistik tizim konsepsiyasining nazariy asoslari. Logistika konsepsiyasi evolusiyasi. Logistika ilmiy yo'nalish sifatida. Logistikani rivojlanish bosqichlari. Logistikani boshqarishning uslubiy jihatlari.

3-mavzu. Qishloq xo'jaligida makrologistik va mikrologistik tizimi

Makrologistika tushunchasi. Makrologistik tizim vazifalari. Makrologistik tizimda transport harakati yo'nalishi. Makro va mikrologistika umumiy axborot tizimi.

4-mavzu. Ishlab chiqarish logistikasi

Ishlab chiqarish logistikasi tushunchasi. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqishni tashkil etishning ananaviy va logistik konsepsiyalari. Ishlab chiqarish tizimlarining sifat va miqdor egiluvchanligi. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqishi logistikada moddiy oqimlarni boshqarishning rag'batlantiruvchi tizimlari. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqishi logistikasida moddiy oqimlar boshqaruvining yetaklovchi tizimlar. Fermer rag'batlantiruvchi tizimlari. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishi logistikasida moddiy oqimlar boshqarishning yetaklovchi tizimlar. Fermer xo'jaliklarida tadbirkorlik faoliyatidan foydalilik darajasini logistik xarajatlarni hisobga olgan xolda missiya usuli bo'yicha aniqlanadi. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishda moddiy oqimlarni boshqarish jarayonida logistik yondashuvni qo'llashning samaradorligi. Senergetik samaradorlik.

5-mavzu. Xarid logistikasi

Xarid logistikasining mohiyati va vazifalari. Qisloq xo'jaligi korxonalarida ta'minot funksiyalarini amajga oshirish. Xarid logistikasida “ishlab chiqarish yoki xarid qilish” masalalari.

6-mavzu. Taqsimot logistikasi

Taqsimot logistikasi tushunchasi. Taqsimot logistikasining vazifalari. Logistik kanallar va logistik zanjirlar. Qishloq xo'jaligi mahsulotlari bozorlari va qishloq xo'jaligi korxonalarini tovarlar bilan ta'minlovchi infiraturuzimlarining rivojlanishi. Xizmat ko'rsatish va tarqatishni taqsimlashni logistik tashkil etish.

7-mavzu. Qishloq xo'jaligi logistikasida zahiralar

Moddiy zahira tushunchasi. Zahiralar hosil qilishning mohiyati. Zaxiralarning asosiy turlari. Zahira o'lchamlarini aniqlash. Zahiralar boshqarishda ABS va XYZ tahlili. Moddiy zahira tushunchasi. Zahiralar hosil qilishning mohiyati. Zaxiralarning asosiy turlari. Zahira o'lchamlarini aniqlash.

8-mavzu. Qishloq xo'jaligida logistik servis xizmat ko'rsatish

Logistik xizmat ko'rsatish tushunchasi. Xizmat ko'rsatish tizimini shakllantirish. Xizmat turlari, infratuzilmalar. Xizmat ko'rsatish sifatini mezonlari. Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishi bilan Xizmat ko'satuvchi infratuzilmalar faoliyatini muvofiqlashtirish tamoyillari.

9-mavzu. Transport logistikasi

Transport logistikasining mohiyati va vazifalari. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishni tashkil etish jarayonlarida transport vositalarining turlarini va sonini tanlash uslubiyoti. Transport tariflari va ularni qo'llash qoidalari. Logistik zanjirning xarajatlarini aniqlash. Qishloq xo'jalig mahsulotlarini yetkazib beruvchilarni tanlash. Qishloq xo'jalik mahsulotlarini tashishda mahsulot yo'qotishlari. Inkoterma-2000.

10-mavzu. Qishloq xo'jaligi logistikasida ombor xo'jaligi

Omborlar ular to'g'risida tushunchalar va ularning logistikadagi o'rni. Omborlarning turlari. Omborlarning funksiyalari. Omborlar faoliyatini tashkil etish optimallashtirish. Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlashda mahsulot yo'qotishlari.

11-mavzu. Axborot logistikasi

Axborot oqimlari tushunchasi. Axborot tizimlari. Axborot texnologiyalari. Shtrix-kodlarni avtomatik aniqlash usullarini qo'llash.

12-mavzu. Moliyaviy logistika

Moliyaviy logistika oqimlari tushunchasi, mohiyati va tasnifi. Moliyaviy oqimlarni boshqarish. Raqobatbardosh iqtisodiy oqimlar va ularni logistizatsiyalash. Logistikada iqtisodiy-matematik modelashtirish.

13- mavzu. Logistik xizmat ko'rsatish majmuida tovar belgilari va sertifikatsiyalash.

Logistik xizmat ko'rsatish majmuida tovar belgilari. Tovar belgisini tanlash va ishlab chiqish. Tovarga uzoq muddatli qulayliklarni yaratish bo'yicha zamonaviy texnologiyalar. Iste'molchilar huquqlarini himoya qilish va tovarlar hamda xizmatlarni sertifikatsiyalash. Mahsulot va xizmatlarni sertifikatsiyalashning tashkiliy hamda uslubiy asoslari. Sertifikatlarning shakllari va turlari hamda ularning xususiyatlari.

Amaliy mashg'ulotlar

1. "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi"

fanining predmeti, vazifalari, asosiy tamoyillari va tushunchalar.

2. Logistika konsepsiyasi.
3. Qishloq xo'jaligida makrologistik va mikrologistik tizimi.
4. Ishlab chiqarish logistikasi.
5. Xarid logistikasi.
6. Taqsimot logistikasi.
7. Qishloq xo'jaligi logistikasida zaxiralar.
8. Qishloq xo'jaligida logistik servis xizmati ko'rsatish.
9. Transport logistikasi.
10. Qishloq xo'jaligi logistikasida ombor xo'jaligi.
11. Axborot logistikasi.
12. Moliyaviy logistika.
13. Logistik xizmat ko'rsatish tizimida tovar belgilari va sertifikatsiyalash.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. Qishloq xo'jalik korxonalarining logistik tizimini shakillantirish asoslari
2. Logistika konsepsiyasi evalusiyasi.
3. Logistikani boshqarishning uslubiy jixatlari
4. Logistika tizimlarining mikro, makro va mezalogik darajadagi vazifalari hamda tuzilmalari.
5. Qishloq xo'jaligining logistik tizimi faoliyatini baxolash.
6. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish logistikasi.
7. Qishloq xo'jaligida xarid logistikasi.
8. Qishloq xo'jaligida taqsimlash logistikasi.
9. Qishloq xo'jaligida moliyaviy logistikasi.
10. Iqtisodiyotni raqabatbardoshligini oshirish omili sifatida globallashtirish
11. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishda logistik xarajatlarni hisobga olish
12. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tashishda logistik xarajatlarni hisobga olish.
13. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlashda logistik xarajatlarni hisobga olish.
14. Ishlab chiqarish-sotish faoliyatini boshqarishga tizimli yondashuvi.
15. Ishlab chiqarish-sotish faoliyatini boshqarishga induktiv yondashuvi.
16. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish logistikasida omborlarni o'rni.
17. Zaxiralar logistikasi.
18. Logistik servis xizmat ko'rsatish.
19. Qishloq xo'jaligida transport logistikasi.
20. Qishloq xo'jaligida ombor logistikasi.

21. Qishloq xo'jaligini boshqarishda axborot logistikasi.
22. Zamonaviy axborot texnologiyalari va logistikaning kommunikasiya tizimlari.
23. Fermer xo'jaliklarida logistikani qo'llash imkoniyatlari.
24. Fermer xo'jaliklarida logistik xarajatlarni kamaytirish yo'llari.
25. Logistika va marketing.

Asosiy adabiyotlar

1. Bo'iev H.CH., G.A, Rustamova I.B. Agrologistika asoslari. O'quv qo'llanma. "O'zbekiston milliy ensiklopedyasi". Davlat ilmiy nashriyoti. Toshkent. 2003.-270 b.
2. Samatov G.A., Rustamova I.B. "Logistika" fanidan ma'ruzalar matni. ToshDAU, 2008.-118 b.
3. Samatov G.A., Rustamova I.B. "Logistika" fanidan ma'ruzalar matni. ToshDAU 2013. -110 b.
4. Debskaya B.B. Logistika. Uchibnek.-M.:Izdatelstvo Yurayt, 2017.-317 s.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. -56 .b
2. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. -47 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017.-103 b.
4. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy taxlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir raxbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017.-103 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasi yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun xujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
6. Donald Waters Logistics An introduction to Supply Chain Management. 2003. 354 p.
7. Gadjinskiy A.M. "Logistika". M.: Uchebnik. - 2003-408 c.
8. Stukach V.F. i dr. Logistika. Uchebnoe posobie-Omsk: Izd-vo OmGAU, 2003-256 c.

Internet saytlari

1. www.agriculture.uz-ToshDAU axborot-maslahat markazining sayti
2. www.agrowebcce.net/awuz-O'zbekiston agroaxborot tizimi portali.
3. www.tsue.uz.-Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
4. www.oso.edu.-Universitet Oxayo, iqtisodoyot fakulteti(AQSH)
5. www.um de.edu.-Merilend Universiteti, iqtisodoyot fakulteti(AQSH)
6. www.timancad.ru. –K.A. Timiryazeva nomidagi Moskva davlat qishloq xo'jaligi akademiyasi, iqtisodoyot fakulteti.

